

Ἡ κριτικὴ τοῦ «Θεάτρου»

Ὁ «Ἄγνωστος Θεός» τοῦ κ. Ἄλ. Λιδωρίκη στὸ Θέατρο Μουσούρη. — Τὰ «Τρία βάλς» στὸ Θέατρο Μ. Ἀρώνη μετὰ τὸ Δ. Χόρν. — «Ζητεῖται πρώτη Καμαριέρα» τῶν κ. κ. Δ. Εὐαγγελίδη καὶ Κ. Γιαννίδη στὸ «Πάρκ». — «Μιά μικρὴ περιπέτεια» στὸ «Ρέξ».

τοῦ Ἀκαδημαϊκοῦ κ. ΣΠΥΡΟΥ ΜΕΛΑ

Γράφηκαν πολλὰ κι' ἀντιφατικὰ γιὰ τὸ καινούργιο ἔργο τοῦ κ. Λιδωρίκη τὸν «Ἄγνωστο Θεό» ποὺ μ' αὐτὸ ἐγκαινίασε τὴν καλοκαίρινη του ἐργασία τὸ συμπαθητικὸ συγκρότημα τοῦ Κώστα Μουσούρη μετὰ τὴ σύμπραξι τῆς κ. Μιράντας. Ὡστόσο, ἡ νέα τούτη «κομεντί» τοῦ ἀγαπητοῦ καὶ φίλου συγγραφέα δὲν ἔχει μονάχα τὰ γνωρίσματα τῆς γνωστῆς καὶ δοκιμασμένης σκηνικῆς τεχνικῆς του, ἀλλὰ καὶ μιὰ πετυχημένη προσπάθεια νὰ μπῆ, ἀπὸ τὴν ἀποψη τοῦ περιεχομένου στὸ δρόμο τῆς παλαιᾶς κλασσικῆς «κομεντί» τῶν μέσων τοῦ δέκατου ἑνναίου αἰῶνα τοῦ Ὠζιέ καὶ τοῦ Δουμά υἱοῦ, ποὺ εἶχαν ἀντιληφθῆ τὴ σκηνὴ σὰν ἕναν πελώριο μαυροπίνακα, ποῦ πρέπει νὰ γράφουν, κάθε βράδυ, μετὰ χοντρά γράμματα, τὸ μάθημα τῆς ἠθικῆς — ἕνα μάθημα, ποὺ γι' αὐτοὺς συκωφίζετο σ' ἕνα παράγγελμα: «Πόλεμος στὸ χρῆμα, ὑπεράσπις τοῦ αἰσθηματος!» Αὐτὸ τὸ γύρισμα τῆς προσοχῆς τοῦ κ. Λιδωρίκη πρὸς τὶς ἰδέες ποὺ μποροῦν νὰ ἐπιπλύνουν τὸ κεφάλι τοῦ θεατῆ, ὅταν φεύγει ἀπὸ τὸ θέατρο πρέπει νὰ τὸ πῶ ἀμέσως, εἶνε ἀξίεπαίνο. Ἕνα ἔργο, ποὺ παίρνει τοὺς τύπους του καὶ τὸ ὕλικό του ἀπὸ τὴν κοινωνία — καὶ μάλιστα τὴ σημερινή — δὲ μπορεῖ ποτέ νὰ μᾶς εἶνε ἀδιάφορο τί ἀφήνει στὴν ψυχὴ τοῦ θεατῆ. Διψοῦμε γιὰ λίγο φῶς, γιὰ κάποια τάσι πρὸς τὸ καλύτερο, τὸ πιὸ ὕγιεινό.

Ὁ κ. Λιδωρίκης παίρνει γιὰ κύρια μορφή, στὸ ἔργο του, ἕναν ἀριβίαια σύγχρονο, γνῶριμο, καθημερινὸ ποὺ, γιὰ νὰ φθάσῃ, πατάει τὰ πάντα, μετὰ τὴν ἀμόνητα καὶ τὴν ἱταμότητα ἄλων τῶν βίαιων. Μᾶς τὸν ζωγραφίζει πισιὰ, μᾶς τὸν ἐκθέτει καὶ μᾶς τὸν καταγγέλλει. Ὡς τόσο δὲ θέλει τὸ θάνατο τοῦ ἀμαρτωλοῦ. Γυρεύει τὴ μετάνοια καὶ τὴ σωτηρία του. Καὶ βρίσκει τὸν τρόπο νὰ τὴν πετύχῃ. Ὁ Παῦλος Βρανᾶς, ὁ ἥρωας τοῦ ἔργου μπηκετὸς στὴ ζωὴ μετὰ μιὰ ψυχὴ, ποὺ δὲν τῆς ἔλειπε οὔτε ἡ ἀγαθότητα, οὔτε ἡ ἀνθρωπιά. Ὑποχρεωμένος ὅμως, μέσα σὲ μιὰ κοινωνία, σὰν τὴ σημερινή νὰ παλαίψῃ μονάχος κι' ἀβοήθητος, στὸν κοινωνικὸ στίβο

καὶ μάλιστα τὸν κόσμο τῶν ἐπιχειρήσεων, τὸ σκληρὸ κι' ἀδυσώπητο, τάστειλε νὰ κοιμηθοῦν, αὐτὰ τὰ αἰσθηματα, στὰ βάθη τοῦ εἶναι του, γιὰ νὰ φορέσῃ μιὰ πανοπλία πιὸ κατάλληλη γιὰ τὸν ἀγῶνα, τῆς κατεργαριᾶς, τῆς ποιηριᾶς, τῆς προσυχιάς καὶ τῆς σκληρότητας. Φέρεται ἀπότομα κι' ἀπάνθισμα σ' ὄλους γύρω του. Στους ὑπαλλήλους του καὶ στὸν ἐκπρόσωπό τους, στὶς κατιμένες τίς νέες καὶ τοὺς νέους, ποὺ πάνε νὰ τοῦ γυρέψουν δουλειὰ σὲς ἐπιχειρήσεις του, στὸν παλιὸ οἰκογενειακὸ τοῦ φίλο Στέφανο Νίκου, ποὺ τὸν ἔχει ὑπάλληλό του στὴν ἐρωμένη του Ντίνα Πετράλη ποῦχει μαζί της κάμει κι' ἕνα παιδί καὶ ποὺ τῆς πετάει τὰ λίγα χρήματα (πλούσιος αὐτός) γιὰ τὴ συντήρησι αὐτοῦ τοῦ νόθου, σὰν ἐλεημοσύνη, στὴν κοινωνία τέλος, ποὺ τὴν πληρώνει μετὰ τὸ ἴδιο νόμισμα τοῦ ἐγωισμοῦ, τῆς κατεργαριᾶς, τῆς σκληρότητος καὶ τῆς ἀπάτης: Σκαρώνει μιὰ ἐταιρεία γιὰ τὴν ἐκμετάλλευσιν ἑνὸς μεταλλείου, ποὺ δὲν εἶνε παρὰ τεχνούργημα ταχυδακτυλουργικὸ, ἐπιτεχνῆ λωποδυσία.

Ὁ θεὸς ὅμως — δηλαδή ὁ κ. Λιδωρίκης — στὸν κατήφορο αὐτὸ τῆς ἀνόδου πρὸς τὴ μεγάλη «ἐπιτυχία», τοῦ στέλνει ἕνα κορίτσι, τὴν Καίτη Μακρίδη, ποὺ θὰ τοῦ ἀναποδογυρίσῃ τὴ ζωὴ του, ἐσωτερικὰ κι' ἐξωτερικὰ. Πῶς; Θὰ ξυπνήσῃ μέσα του αὐτὰ τὰ αἰσθηματα ποὺ αὐτὸς εἶχε στείλει νὰ κοιμηθοῦν, αὐτὸ τὸ θεὸ ποὺ ὑπάρχει ἐντὸς του καὶ δὲν τὸν ξαίρει — δὲ θέλει νὰ τὸν ξαίρει — τὸν ἀγνωστο θεό... Γοητευτικὴ, θεληματικὴ, ἀξιοπρεπὴς, γερὴ στὸ σῶμα καὶ στὴν ψυχὴ εὐλικρινὴς, δυνατὴ καὶ πεισματάρης, καταφέρνει νὰ γλυστρήσῃ πλάι του, νὰ ἰδῆ τὴν ἀγαθότητα ποὺ ὑπάρχει στὸ βάθος του, νὰ τὸν ἀγαπήσῃ. Κι' ἀπὸ ἀπλή δακτυλογράφος του νὰ γίνῃ τιμητῆς του, ζωντανὴ τύψη γιὰ τὴ συνείδησή του, καὶ τέλος φωτεινὸς ὁδηγὸς σ' αὐτὴ τὴν συνείδηση, τὴν παραστρατημένη ποὺ τὴ φέρνει στὸ δρόμο τοῦ λυτρωμοῦ.

Πώς γίνεται αυτό τό θαύμα; Ἡ Καίτη παλεύει γιά νά τό καταφέρει. Τοῦ κοπανᾷ κατάμουτρα τήν ἀλήθεια. Κι' ὅταν ἀπελπίζεται ὅτι θά τόν φέρη στόν ἴσιο δρόμο, μ' αὐτά τά μέσα, παίρνει τήν ἀπόφαση νά τοῦ δημιουργήσῃ ἕνα μεγάλο κλονισμό, νά τοῦ δόσῃ ἕνα δυνατό τρανταγμα: Καταγγέλλει στό χρηματοδότη τῆς ἐταιρείας τοῦ μεταλλείου τήν ἀπάτη του, δημιουργεῖ μιᾶ ἠθική κρίσι στήν ψυχή του. Κι' ἐπειδή τήν ἔχει ἀγαπήσει κι' αὐτός, τό φῶς τῆς ἀληθινῆς ζωῆς πλημμυρίζει τή συνείδησή του. Ὁ σκληρός κι' ἀδίστακτος ἀριβίστας ἀνθ' ἀπεύεται. Οἱ κοιμισμένοι θεοί ξυπνοῦν. Γίνεται καλός, εὐγενικός καί μαλακός σέ ἄλους. Καί στούς ὑπαλλήλους καί στό φίλο του καί στή γυναίκα ποῦ γαί ἐγκαταλείπει σ' ἄλους τούς γύρω του. Αὐτός εἶνε ὁ μῦθος. Στίς πέντε εἰκόνες τῆς καινούργιας «κομεντί» τοῦ κ. Λιδωρίκη βλέπει κανεῖς μιᾶ τεχνική πρόοδο: Τόν ὄριμο πιά κάταχο τῶν μυστικῶν τοῦ σκηνοκοῦ παιγνιδίου, τό ζωγράφο τύπων, τόν ἐμπειρο χειριστή τοῦ διαλόγου, τόν ἄνθρωπο πού ξαίρει νά δέσῃ, νά κλιμακώσῃ μιᾶ θεατρική δ' ἄσι καί νά τήν ἀποκορυφώσῃ σέ σκηνές, χτυπητές κι' ἐνδιαφέρουσες. Καί μπορῶ ἀδίστακτα νά πῶ, ὅτι ὁ «Ἄγνωστος Θεός» εἶνε ἡ καλύτερη «κομεντί» του.

Τό συμπαθητικό συγκρότημα Κώστα Μουσοῦρη—Μιράντας ἀνέβασε τό ἔργο μέ μεγάλη ἐπιτυχία. Ἡ κ. Μιράντα ντύθηκε τόν τεχνικά συγκροτημένο ρόλο τῆς Καίτης Μασκεῖδη μ' ἄλη τή συγκίνηση καί τή δροσερή ὀρμητικότητα πού ἦταν ἐπιδεικτικό τό κείμενο. Ἐπαιξε μέ τήν ἀπλότητα τῆς ἀπροσποίητης ἀλήθειας χωρίς ὑπερβολές, χωρίς καμποτινίστικα κάλπα. Καί ὁ κ. Κώστας Μουσοῦρης ἀπέδωσε τό ρόλο τοῦ Βρανᾶ μ' ἄλη τή γνωστή μαστοριά του, ζωγράφοντας μέ ζεστά χρώματα, στίς μεγάλες σκηνές, μέ λιτά καί ζυγισμένα μέσα, τήν κρίση τοῦ ἐσωτερικοῦ του κόσμου, πού ὁδηγεῖ στήν τελική ἀπολύτρωση. Ἀκόμα καλύτερος ἦταν στήν ἔκφραση τοῦ κλειστοῦ κι' ἐγωιστικοῦ μέρους ἀπό ρόλο του, τίς στιγμές τῆς ὤμῆς καί ἰταμῆς σκληρότητος. Ὡραία ἐπίσης ἀπέδωσε τό

γέρο ὑπάλληλο, τόν κοπανισμένο ἀπό τή ζωή καί ὁ κ. Νέζερ. Ἰδιαίτερα πρέπει ν' ἀναφέρω τήν ἐπιτυχία τῆς κ. Διαμαντίδη στό δραματικό ρόλο τῆς Πετράλη, τῆς περιφρονημένης πρώην ἐραμένης, πού τόν ἀπόδωσε μέ τεχνικήν ὀρμητικότητα σπάνια γιά νέα ἡθοποιό. Προβλέπω γι' αὐτήν ἄξια θεατρική σταδιοδρομία. Ὁ κ. Κωνσταντῆμος ἐπίσης, νέος ἡθοποιός ἔδωσε τό δύσκολο ρόλο τοῦ Ρισῆ μέ κατανόηση, ἀλήθεια καί ζωντανή ἔκφραση. Ἡ πρόοδο τῆς ὑπικριτικῆς του εἶνε σταθερή. Μέ μεγάλη εὐσυνειδησία ἀπέδωσαν τούς ρόλους των καί οἱ κ.κ. Χριστοφορίδης, Βλαχόπουλος, Παπαδάκης, Χαλκιάπουλος, Βεάκης, Ζαρούκας καί ἡ δεσποινίς Γεωργιπούλου. Ἡ σκηνογραφία πολὺ καλή.